

Strašiak menom epilepsia

■ **Autor: Renáta Gnipová**

Zdroj: Kynologická revue September 2009

Epilepsia je ochorenie centrálného nervového systému – mozgu, ktoré sa prejavuje krčovými záchvatmi – paroxyzmami celého tela alebo niektorých skupín svalov.

V súčasnosti postihuje 1 – 5 % všetkých psov, čo predstavuje pomerne vysoké množstvo. Rada by som Vám ozrejmila okolnosti podieľajúce sa na vzniku epilepsie u psov, ako aj prejavy tejto choroby a následné možnosti terapie a zvládania psa – epileptika.

Príčiny epilepsie

Je známe, že u niektorých plemien existuje predispozícia pre vznik tejto choroby. Okrem plemennej predispozície môžeme hovoriť aj o vekovej. Ak ide o primárnu epilepsiu, vyskytuje sa najčastejšie do 2 rokov života, ale aj neskôr. Pokiaľ hovoríme o získanej, tá sa vyskytuje okolo 5. – 6. roku života psa. Pohlavná predispozícia nie je známa.

Delenie rôznych typov epilepsií: Táto choroba môže byť prenášaná z rodičov na potomkov, takže poznáme epilepsiu vrodenú alebo získanú – ako príznak získaných ochorení (pečene, obličiek, nádory na mozgu), alebo ako následok poranení centrálnych nervovej sústavy (traumy hlavy, operácie v dutine lebečnej, u ľudí ide často o dôsledok škrtania, topenia vo vode a následnej hypoxie mozgu). Taktiež rozoznávame epilepsiu primárnu, ktorej príčina je súčasnými vyšetrovacími metódami doposiaľ nezistená, a sekundárnu = symptomatickú, ktorá vzniká ako príznak inej choroby napr. infekčnej meningoencefalitídy, hepatálnej encefalopatie, ochorenia až zlyhania obličiek, porúch elektrolytovej rovnováhy, otráv (ťažké kovy ako olovo, ortuť, ďalej insekticídy, moluskocídy...).

Ďalšie delenie epilepsie berie do úvahy miesto vyvierania jej príčiny. Podľa tohto kritéria delíme epilepsiu na extracerebrálnu – príčina sa nachádza mimo mozgu (už spomínané ochorenia pečene a iné) a cerebrálnu, čo je v podstate primárna epilepsia. Cerebrálna epilepsia sa delí na fokálnu a nefokálnu. Pri fokálnej epilepsii vzniká epileptický výboj priamo v epileptogénnom ohnisku – fókuse. Pri nefokálnej epilepsii sa epileptický výboj tvorí v centrecefalickej oblasti a odtiaľ sa generalizuje, ide o tzv. centrecefalitickú epilepsiu. Nie každý záchvat musí automaticky znamenať epilepsiu. Až opakujúce sa záchvaty predstavujú dôležitý bod z hľadiska stanovenia správnej diagnózy.

Priebeh epileptického záchvatu

I. Predzáchvatové obdobie, tzv. aura, predzvesť, ktorá trvá rôzne dlho – od niekoľkých minút až po niekoľko hodín. Prejavuje sa rôznymi psychosomatickými poruchami ako zmeny nálady, depresívne správanie, kňučanie, polydipsia, odmietanie krmiva, prejavy agresivity a mnohé iné prejavy.

Pes akoby „vytušil“, že sa blíži ďalší záchvat. Niektoré psy majú dokonca schopnosť vytušiť i prichádzajúci epileptický záchvat u človeka.

II. Po aure nasleduje epileptický záchvat, ktorý môže trvať rôzne dlho najčastejšie 3 – 5 minút. Prejavy môžu byť rôzne, od zášklbov niektorých svalových skupín, často krku a končatín, až po nervový záchvat celého tela, kedy zviera spadne. Epileptický záchvat môže na majiteľa pôsobiť hrozivo. Pes sa môže zrútiť na zem, jeho telo sa

nekontrolovateľne trasie, je v bezvedomí, z úst mu vytekajú spenené sliny, môže si zahryznúť do jazyka, a tak mu z úst vyteká krvou sfarbená pena, môže sa pomočiť... Pri niektorých druhoch záchvatov sa môžu vyskytnúť i hlasové prejavy, prípadne agresivita. Pri záchvate môže dojsť až k strate vedomia. V tomto štádiu dochádza k súbežným akciám veľkého množstva neurónov, ktoré za normálnych okolností spolu nepracujú.

Najčastejším typom záchvatu u psa je záchvat charakterizovaný tonicko-klonickými kŕčmi, tzv. grand mal, alebo veľký záchvat. Pri tomto type dochádza často k pomočeniu, strate vedomia a môže sa končiť i vážnym poškodením mozgu, dokonca i smrťou. Zriedkavejšie sa vyskytujú i malé, tzv. petit mal záchvaty, charakterizované niekoľko sekundovými záškľbmi niektorých skupín svalov, prípadne len „zahľadením psa do prázdna“. Takéto formy záchvatov ostávajú často bez povšimnutia.

III. Pozáchvatové obdobie – je charakterizované zmenami v správaní psa. Môžeme pozorovať známky únavy, agresivity, pes môže byť apatický, nadmerne hladný, môže sa vyskytnúť dočasná slepota, paréza a iné. Dĺžka trvania tohto obdobia závisí od intenzity predchádzajúceho záchvatu. Čím silnejší bol záchvat, tým dlhšie táto fáza pretrváva...

Prvá pomoc

Pri prebiehajúcom epileptickom záchvate by mal majiteľ dodržiavať tieto zásady: Najsôr uložiť psa na také miesto, kde sa nemôže poraniť a odstrániť z dosahu všetky predmety, ktoré by poranenie mohli spôsobiť. Až do ukončenia záchvatu byť pri psovi, nenechať ho osamote. V rámci prvej pomoci môžeme aplikovať do konečníka psa rektálnu tubu Diazepam, ak ju máme k dispozícii. Priebežne počas záchvatu sledovať dýchanie a srdcovú činnosť psa pohľadom na hrudník a pohmatom pod hrudnou kosťou psa. Po každom kŕčovitom záchvate, či už epileptickom alebo epileptiformnom – podobnom epileptickému, treba kontaktovať veterinárneho lekára, najlepšie špecialistu v neurológii, nehovoriac už o prípadoch, kedy sa tieto záchvaty opakujú.

Diagnostika

Diagnostické možnosti epilepsie sú v bežnej veterinárnej praxi pomerne obmedzené. Diagnóza sa opiera najmä o anamnézu, teda informácie od majiteľa o záchvatoch. Je potrebné i vyšetrenie krvi, dôležitá je kontrola hladiny glukózy, ďalej amoniaku, kreatínu, tiež toxikologické vyšetrenie a analýza spinálnej tekutiny. Na špecializovaných klinikách je dostupná možnosť využitia EEG – elektroencefalografie, ktorá môže diagnózu potvrdiť alebo aspoň podporiť podozrenie na túto diagnózu a dokonca v niektorých prípadoch i presne lokalizovať epileptogénne ložisko na mozgu. Negatívny EEG nález však diagnózu nevyklucuje. V diagnostike môže pomôcť i CT alebo MRI.

Možnosti liečby

Na rozdiel od humánnej medicíny, kde sa pri liečbe epilepsie využívajú okrem farmák aj niektoré chirurgické alebo stimulačné metódy, je zatiaľ veterinárna medicína „odkázaná“ len na medikamentóznú liečbu. Liekom prvej voľby je Diazepam, patriaci do skupiny benzodiazepínov, okrem prípadov, kedy sú záchvaty zapríčinené vplyvom zvýšeného množstva amoniaku na mozog – hepatálna encefalopatia, zjednodušene povedané, pri poruche funkcie pečene. V tomto prípade je vhodné podávať barbituráty, najmä fenobarbital. Tento môže po 3 – 6 mesačnom podávaní spôsobiť zmeny v krvnom obraze, najmä zmeny počtu bielych krviniek, a taktiež môžu byť zmenené i pečevné parametre v dôsledku poškodenia pečene a vzniku hepatopatií.

Existujú aj iné druhy liekov, ktoré upravujú stav epileptikov, no tieto dva predstavujú gro liečby epilepsie vo veterinárnej medicíne.

Existujú však určité druhy epilepsií, pri ktorých medikamentózna liečba vôbec neúčinkuje. Ide o tzv. farmakorezistenciu, ktorá je v súčasnosti intenzívne skúmaným epileptologickým problémom.

Poznáme aj alternatívne metódy liečby ako hypoalergénna diéta, akupunktúra, implantovanie kúsočkov zlata a pod.

Pokiaľ epileptické záchvaty nie sú vyvolané vážnymi zmenami na mozgu alebo komplikované niektorými pridruženými chorobami a antiepileptikum je správne zvolené a podáva sa pravidelne v účinnej dávke, výsledný liečebný efekt je veľmi dobrý.

Prevenca

Žiadne výrazné zmeny v živote psa nie sú potrebné. Psa, u ktorého sa už takýto záchvat vyskytol, prípadne psa s možnou genetickou predispozíciou, je potrebné chrániť pred akýmikoľvek situáciami, ktoré naňho môžu vplývať stresujúco. Treba sa vyhýbať najmä zvukovým (petardy), ale aj vizuálnym a iným stimulom. Sučky s epilepsiou by sa nemali nakrývať, keďže pôrod by pre ne predstavoval určitú formu stresu. Psa treba chrániť pred poranením hlavy, intoxikáciami a najmä dopriať psovi pohodlný život na miestach, kde sa cíti príjemne. Toto ochorenie s odstrašujúcim názvom nemusí na majiteľa ani zďaleka pôsobiť ako „strašiak“. Pri vhodnej medikamentóznej terapii a dodržaní vyššie spomínaných zásad sa môžu záchvaty výrazne zredukovať, prípadne úplne vymiznúť, a psík sa môže dožiť vysokého veku.